

**Lescha federala
davart las linguas naziunalas e la chapientscha tranter las
cuminanzas linguisticas
(lescha da linguas, LLing)**

dals 5 d'october 2007

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,
sa basond sin ils artitgels 4, 18 e 70 da la constituziun federala¹,
sunter avair gè invista dal rapport da la cumissiun per scienza, educaziun e cultura
dal cussegl naziunal dals 15 da settember 2006²
e da la posiziun dal cussegl federal dals 18 d'october 2006³,
concluda:

1. part: Disposiziuns generalas

Art. 1 Cuntegn

Questa lescha regla:

- a. il diever da las linguas uffizialas tras las autoritads federalas ed en il contact cun ellas;
- b. la promoziun da la chapientscha e dal barat tranter las cuminanzas linguisticas;
- c. il sustegn dals chantuns plurilings tar l'adempliment da lur incumbensas spezialas;
- d. il sustegn da mesiras dals chantuns Grischun e Tessin en favur dal rumantsch e dal talian.

Art. 2 Intent

Cun questa lescha vul la confederaziun:

- a. rinforzar la quadrilinguitad sco element essenzial da la Svizra;
- b. consolidar la coesiun interna dal pajais;
- c. promover la plurilinguitad individuala e la plurilinguitad instituziunala en las linguas naziunalas;

¹ CS 101

² fegl uffizial federal 2006 8977

³ fegl uffizial federal 2006 9047

- d. mantegnair e promover il rumantsch ed il talian sco linguas naziunalas.

Art. 3 Principis

¹ Ademplind sias incumbensas resguarda la confederaziun spezialmain ils suandants principis:

- a. ella observa in tractament egal da las quatter linguas naziunalas;
- b. ella garantiescha e realisescha la libertad da lingua en tut ils secturs da sia activitad;
- c. ella tegna quint da la repartiziun territoriala tradiziunala da las linguas;
- d. ella promova la chapientscha tranter las cuminanzas linguisticas.

² Per ademplier sias incumbensas da politica da linguas e da chapientscha collavura la confederaziun stretgamain cun ils chantuns.

2. part: Linguas uffizialas da la confederaziun

Art. 4 Champ d'applicaziun

¹ Questa part vala per las suandantas autoritads federalas:

- a. l'assemblea federala e ses organs;
- b. il cussegl federal;
- c. l'administraziun federala tenor l'artitgel 2 alineas 1–3 da la lescha davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun dals 21 da mars 1997⁴ (LORA);
- d. ils tribunals federals;
- e. las cumissiuns extraparlamentaras da la confederaziun.

² Sche las finamiras ch'èn fixadas en questa lescha pretendan quai, po il cussegl federal prevair che:

- a. tschertas disposiziuns da questa part èn applitgabras per organisaziuns u per personas tenor l'artitgel 2 alinea 4 LORA, a las qualas vegnan assegnadas, sin fundament dal dretg federal, incumbensas administrativas;
- b. l'attribuziun da concessiuns u da mandats sco er la contribuziun d'agids finansials vegnan liadas a l'obligaziun da respectar tschertas disposiziuns da questa part.

Art. 5 Linguas uffizialas

¹ Las linguas uffizialas da la confederaziun èn il tudestg, il franzos ed il talian. Il rumantsch è lingua uffiziala en il contact cun personas da questa lingua.

⁴ CS 172.010

² Las autoritads federalas dovran las linguas uffizialas en lur furmas da standard.

Art. 6 Tscherna da la lingua

¹ Tgi che sa drizza ad in'autoridad federala, po far quai en la lingua uffiziala da sia tscherna.

² Las autoritads federalas respundan en la lingua uffiziala duvrada da lur interlocutura u da lur interlocutor. Ellas pon sa convegnir cun ella u cun el da duvrar in'otra lingua uffiziala.

³ Las persunas da lingua rumantscha pon sa drizzar a las autoritads federalas en lur idioms u en rumantsch grischun. Quellas respundan en rumantsch grischun.

⁴ Il cussegl federal po restrencher la libra tscherna da las linguas uffizialas per il contact cun autoritads, da las qualas l'activitad è limitada sin ina part dal territori svizzer.

⁵ En il contact cun persunas che na san nagina lingua uffiziala dovran las autoritads federalas sche pussaivel ina lingua che questas persunas chapeschan.

⁶ Las disposiziuns spezialas da l'organisaziun giudiziala restan resalvadas

Art. 7 Chapaivladad

¹ Las autoritads federalas sa stentan da duvrar ina lingua adequata, clera e chapaivla sco er formulaziuns na sexistas.

² Il cussegl federal prenda las mesiras necessarias; el procura spezialmain per la scolaziun e per la furmaziun supplementara dal persunal e per ils meds auxiliars necessaris.

Art. 8 Assamblea federala

¹ En la consultaziun da las chombras federalas e da lur cumissiuns s'exprima mintga deputada e mintga deputà en ina lingua naziunala da sia tscherna.

² Per la consultaziun en las chombras federalas ed en lur cumissiuns duain las missivas, ils rapports, ils sbozs da relaschs e las propostas per regla star a disposiziun en tudestg, en franzos ed en talian.

Art. 9 Cussegl federal ed administraziun federala

¹ Las commembras ed ils commembers dal cussegl federal, la chanceliera federala u il chancelier federal e las emploiadas ed ils emploiads da l'administraziun federala lavuran tenor libra tscherna en lingua tudestga, franzosa u taliana.

² Las patronas federalas ed ils patrons federals en il senn da la legislaziun davart il persunal da la confederaziun mettan a disposiziun ils meds auxiliars necessaris.

Art. 10 Publicaziuns en tudestg, franzos e talian

¹ Relaschs da la confederaziun ed auters texts che ston vegnir publitgads uffizialmain tenor la lescha davart las publicaziuns uffizialas dals 21 da mars 1986⁵ e sin fundament d'autras disposiziuns dal dretg federal vegnan publitgads en tudestg, en franzos ed en talian, sche la lescha davart las publicaziuns uffizialas na dispona betg autramain.

² La publicaziun vegn fatga a medem temp en tudestg, en franzos ed en talian.

Art. 11 Publicaziuns en rumantsch

Texts d'impurtanza speziala sco er il material per las elecziuns e per las votaziuns federalas vegnan publitgads er en rumantsch. La chanzlia federala definescha quests texts suenter avair consultà la chanzlia chantunala dal Grischun ed ils posts federals interessads.

Art. 12 Avis a la populaziun, inscripziuns uffizialas e documents da legitimaziun

¹ Per avis a la populaziun tschernan las autoritads federalas la lingua uffiziala locala.

² Las autoritads federalas sa preschentan vers anora en las quatter linguas uffizialas, spezialmain per concepìr:

- a. lur stampats;
- b. las paginas d'access a l'internet;
- c. las inscripziuns sin lur edifizis.

³ Documents da legitimaziun persunals vegnan realisads en las quatter linguas uffizialas.

⁴ Ils formulars da la confederaziun ch'èn destinads per il public ston star a disposiziun en tut las linguas uffizialas. Las autoritads federalas pon prevair excepziuns per formulars ch'èn destinads per in circul da persunas limità.

Art. 13 Contracts internaziunals

¹ Per ils contracts bilaterals ch'èn suttamess a l'obligaziun da vegnir publitgads sto exister ina versiun originala en almain ina lingua uffiziala da la confederaziun.

² Per ils contracts multilaterals ch'èn suttamess a l'obligaziun da vegnir publitgads ston ins tshertgar da realisar ina versiun originala en almain ina lingua uffiziala da la confederaziun.

³ Resalvadas restan excepziuns tenor l'artitgel 14 alinea 2 da la lescha davart las publicaziuns uffizialas dals 18 da zercladur 2004⁶ e sin fundament da disposiziuns spezialas da la legislaziun federala.

⁵ CS 170.512

⁶ CS 170.512

3. part: Promoziun da la chapientscha e dal barat tranter las cumanzas linguisticas

Art. 14 Barat scolastic

¹ La confederaziun ed ils chantuns promovon il barat da scolaras e da scolars sco er da persunas d'instrucziun da tut ils stgalims da scola.

² La confederaziun po conceder agids finanzials als chantuns sco er ad organisaziuns da barat.

Art. 15 Instrucziun

¹ La confederaziun ed ils chantuns procuran en il rom da lur cumpetenzza che la lingua d'instrucziun, numnadamain en sia furma da standard, vegnia suttamessa ad ina tgira speziala sin tut ils stgalims da l'instrucziun.

² Els promovon en il rom da lur cumpetenzza la plurilinguitad da las persunas che emprendan e da las persunas che instrueschan.

Art. 16 Ulteriuras mesiras da promoziun linguistica

La confederaziun po conceder als chantuns agids finanzials per:

- a. concepir las premissas da basa per l'instrucziun d'ina segunda e d'ina terza lingua naziunala;
- b. promover las enconuschientschas da la lingua naziunala locala da las persunas d'ina outra lingua;
- c. promover las enconuschientschas da l'emprima lingua da las persunas d'ina outra lingua.

Art. 17 Instituziun scientifica per promover la plurilinguitad

Per coordinar, per introducir e per realisar la perscrutaziun applitgada en il sectur da las linguas e da la plurilinguitad pon la confederaziun ed ils chantuns sustegnair in center da cumpetenzza scientific ch'è adattà per quai.

Art. 18 Sustegn d'organisaziuns

La confederaziun po conceder agids finanzials a:

- a. agenturas da novitads d'impurtanza naziunala che rapportan davart las quatter regiuns linguisticas dal pajais;
- b. organisaziuns ed instituziuns senza finamira da rendita d'impurtanza naziunala che – tras lur activitad en almain ina regiun linguistica – promovon la chapientscha u prestan lavur da basa per promover la plurilinguitad e transmettan ils resultats da questa lavur.
- c. communitads che sustegnan projects a favur da la chapientscha tranter las cumanzas linguisticas.

Art. 19 Agids finanziaus per translaziuns

La confederaziun po conceder agids finanziaus ad organisaziuns ed ad instituziuns senza finamira da rendita, ch'èn activas en l'entira Svizra, per translaziuns en scrit tranter las linguas naziunalas.

Art. 20 Plurilinguitad en il servetsch public

¹ La confederaziun promova las enconuschientschas da ses personal en las linguas naziunalas.

² La confederaziun procura per ina represchentanza adequata da las cuminanzas linguisticas en las autoritads federalas sco er en las cumissiuns extraparlamentaras ed ella promova la plurilinguitad en l'armada.

³ La confederaziun ed ils chantuns sa mettan a disposiziun vicendaivlamain e gratuitamain las bancas da datas terminologicas.

4. part: Sustegn dals chantuns plurilings

Art. 21

¹ En il rom dals credits approvads conceda la confederaziun agids finanziaus als chantuns plurilings per ademplir lur incumbensas spezialas.

² Chantuns plurilings èn ils chantuns Berna, Friburg, Grischun e Vallais.

³ Incumbensas spezialas èn cunzunt:

- a. la creaziun da las premissas e dals meds auxiliars adequats per la lavur plurilingua en las autoritads politicas, en la giustia ed en l'administraziun;
- b. la promoziun da la plurilinguitad individuala da las persunas che emprendan e da las persunas che instrueschan en las linguas uffizialas dal chantun, e quai sin tut ils stgalims da l'instrucziun.

5. part: Promoziun e mantegniment da la lingua e da la cultura rumantscha e taliana

Art. 22

¹ En il rom dals credits approvads conceda la confederaziun agids finanziaus als chantuns Grischun e Tessin per sustegnair:

- a. mesiras per mantegnair e per promover la lingua e la cultura rumantscha e taliana;
- b. organisaziuns ed instituziuns che adempleschan incumbensas surregiunalas per mantegnair e per promover la lingua e la cultura rumantscha e taliana;
- c. l'activitad editoriala en la Svizra rumantscha e taliana.

² Cun l'intent da mantegnair e da promover la lingua rumantscha po la confederaziun sustegnair mesiras en favur da la pressa rumantscha.

³ L'agid finzial da la confederaziun importa maximalmain 75 pertschient dals custs totals.

6. part: Execuziun ed evaluaziun

Art. 23 Concessiun d'agids finzials

¹ La confederaziun conceda ils agids finzials sin dumonda. Las dumondas ston dar infurmaziuns davart las mesiras previsas e cuntegnair in plan da finanziaziun.

² La confederaziun conceda agids finzials en furma d'ina cunvegna da prestaziun u d'ina disposiziun. Las cunvegns da prestaziun vegnan, sche pussaivel, stipuladas per plirs onns.

Art. 24 Exclusiun da sustegn multipel

Per la medema mesira na pon betg vegnir concedids plirs agids finzials tenor questa lescha.

Art. 25 Rapport ed evaluaziun

¹ Ils chantuns, las organisaziuns e las instituziuns rapportan periodicamain a la confederaziun davart il diever dals agids finzials.

² La confederaziun examinescha regularmain l'opportunitad e l'efficacitad da las mesiras.

7. part: Disposiziuns finalas

Art. 26 Aboliziun e midada dal dretg vertent

L'aboliziun e la midada dal dretg vertent vegnan regladas en l'agiunta.

Art. 27 Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

Cussegl naziunal,
ils 5 d'october 2007

La presidenta: Christine Egerszegi-Obrist

Il president: Peter Bieri

Cussegl dals chantuns,
ils 5 d'october 2007

Il protocollist: Ueli Anliker

Il secretari: Christoph Lanz

Data da la publicaziun: 16 d'october 2007⁷

Scadenza dal termin da referendum: 24 da schaner 2008

⁷ fegl uffizial federal **2007** 6951

Aboliziun e midada dal dretg vertent

I

La lescha federala dals 6 d'october 1995⁸ davart agids finanzials per mantegnair e promover la lingua e cultura rumantscha e taliana vegn abolida.

II

Las leschas federalas qua sutvart vegnan midadas sco suonda:

1. Lescha davart las publicaziuns uffizialas dals 18 da zercladur 2004⁹

Art. 15
aboli

2. Lescha federala dals 4 da december 1947¹⁰ davart la procedura civila

Art. 4 al. 1

¹ La derschadra u il derschader e las partidas ston sa servir d'ina lingua uffiziala.

3. Lescha federala dals 15 da zercladur 1934¹¹ davart la procedura penala

Art. 97 al. 2

² Davant il tribunal penal federal ha il procuratur public federal il dretg da discurren tudestg, franzos u talian.

⁸ CULF 1996 2280 2514

⁹ CS 170.512

¹⁰ CS 273

¹¹ CS 312